

KÉKESDI GYULA:

ZSÁKUTCA

Mikor a Nyugatinál leszállt a villamosról, próbálta elfelejteni a délelőtti tragédiát. Elhatározta, hogy nem hagyja magát. Hiába mondják rá, hogy öregember. Ötvennyolc év még nem az öregesség. Megmutatja, hogy ér még ö annyi, mint a fiatalok, még akkor is, ha délelőtt szörnyű fájdalommal elpatlant benne valami.

A Visegrádi utcából bekanyarodott a keskeny sikátorba, melyben ágyat bérelt a mumia arcú Izsákinénál. Ne lássa senki, hogy rossz kedve van. Erőltetetten füttyölt egy régi dallamot és a bajuszát is megigazította. Örömmel látta, hogy a ház mesterné kint sörpör a kapu előtt. Megmagyarázhatatlan bizalmat érzett a testes, kedélyes asszony iránt, és mi tagadás, tetszett is neki. Egyedül neki mondta el azt is, miért hagyta el öregségére a falut, ahol háza van és gyerekei vannak. Nem maradhatott ott, mert amikor azt kérte, hogy ő járasson a közönsébe adott két szép csikóval, a városból odaszármazott elnök kinevette: „Öreg már maga ahhoz. Jó lesz a malacok mellé, vagy éjjeli örnek.”

Világéletében büszke, komor ember volt: nem tudta elviselni, hogy kinevessék. A fia azóta is minden héten ír neki, hogy öregségére hagyja már a büszkeséget, jöjjön sürgősen haza. De nem, őt ne nevesse ki senki. Egyébként is jobban szereti a függetlenséget. Elég, ha évente egyszer hazalátogat az asszony sírjához, meg a gyerekekhez.

— Jó estét szépasszony — köszöntötte a ház mesternét. A negyven körüli, elhízott, barna nőnek, láthatóan jólesett a bök.

— Jó estét Kecskés! Mondja csak, mikor iszunk már egyszer pezsgőt?

— Igya meg, aki kitalálta — dörmögte az öregember, és újra rossz kedve támadt.

Néhány héttel ezelőtt csomagot kapott a nagyobbik fiától. Úgy tervezte, hogy meghívja kóstolóra a szépasszonyt is. A ház mesterné készséggel elfogadta a meghívást, és szépen kiöltözve ment vizitálni Izsáki nagyságoséhoz, de kikötötte, hogy vacsora után pezsgőt isznak. Az öregembernek vértett a szíve annyi pénzt kiadni egy üveg italért, de nem akarta, hogy fősvénynek nézzék, gondolta, a drága nedűvel megennyíthi az örökké zsémbes Izsákinét is. Rendben lett volna minden, de az öregember még sohasem bontott pezsgőt, és nem tudta az üvegből a dugót kivenni. A végén dugóhúzóval próbálkozott. De amikor a szerszámot jól belécsavarta a dugóba, az magától kiröppent, és mint valami pusztító rakéta, darabokra törte a konyhaszekrény ragyogó üvegét. Azóta nincsenek beszélőviszonyban Izsákinével.

Pedig ki kellene békülni vele. Emberi szó, és főként meleg tea után vágyott. Úgy érezte, szívbajt tagjainak semmi sem tenne olyan jól, mint a forró ital. Elhatározta, hogy kibékíti Izsákinét. Ahogy felért az első emeleti lakás felé, fogta a szenesvödört, és lement a pincébe, hogy telemerje. A boldogult Izsákinak is ez volt az első dolga, amikor munka után hazaérkezett. S amikor felbaktatott a szénél, az ajtó előtt lehúzta a bakancsát és otthagya a lábtörő gyékényen. A boldogult Izsáki sem lépett soha piszkos cipővel a tisztá előszobába. Hangosan, kedvesen köszönt a konyhában horgoló vénasszonynak, ahogy a boldogult Izsáki szokta, és szótlanul leült a sarokba nyújtózó ágya szélére. Hosszú hallgatás után megszólalt:

— Kedves nagyság, nagyon jólesne egy korty tea, úgy érzem, meghűltem egy kicsit. Izsákiné rá sem nézett. Pislogott és horgolt tovább. Hihetetlen, hogy ilyen vén korában pápaszem nélkül horgol, villanyfényben,

és az öreg megismételte a kérdést.

Izsákiné tovább horgolt: a csend kibírhatatlan lett. Az öregemberre valósággal ránehezedett a magányosság, és újra fájdalmasan átérezte a tragédiát, mely délelőtt lesújtotta.

A Belvárosban dolgoztak sortatározáson. Az ő dolga, hogy felhúzza a maltert a nyikorgó csigán, a második emeletre. Nehéz, fárasztó és unalmas munka. A fiatalok nem szívesen csinálják; azt mondják, hogy nincs benne fantázia. De ő, az öregember, fáradhatatlanul töltötte a vödört, húzta a kötelet.

S egyszerre rettenetes dolog történt. Már a második emelet magasságában lengett a vödör, amikor hirtelen elhagyta az ereje. Szédült, forgott vele a világ, ő pedig görcsösen kapaszkodott a kötébe. Ha Szalai, a fent vakoló kőműves valami hatodik érzékkel meg nem sejtje a bajt, s el nem kapja a vödört, nagy szerencsétlenség történhetett volna. Így is kilocsant a meszes malter és belesapott a fiatal Kovács balszemébe. Szerencsére nem történt komolyabb baj, de a fiú nagyon megharagudott rá.

Ebédidő alatt is dühös pillantásokkal méregette, és végül belekötött:

— Miért nem megy az ilyen vén trotili éjjeli örnek? Az öregember ugyanazt a megbocsáthatatlan sértést érezte, amely a falujából is világga

a Hát máris találkozott volna az öregséggel?

Nem! Kapta fel a fejét. Nem öreg még ő, csak egy kis tea kellene. Mindjárt visszatérne bele az erő.

— No, nagyság, még egyszer szépen megkérném... Főzzük meg azt a teát.

A vénasszony mumiarcra meg sem rebbent. Szaporán pislogott és horgolt tovább.

Kecskésben fellobbant a dac.

— Így is jó. Megcsinálja más a pénzemért — mondta emelt hangon, majd vette kalapját, bakancsot húzott és becsapta maga mögött az ajtót.

Lassan, mogorván ment le a lépcsőn, de az alsó foknál hirtelen megállt. Arca is felderült, mint akinek valami jó gondolat támadt. Majd a szépasszony csinál nekem teát. Jó erős, forró italt, rumot is hozunk bele, — gondolta megenyhülten, és odakocogott a ház mesterné ajtaja elé.

Becsengett és várt. Semmi válasz. Hosszabban nyomta a csengőt, de erre sem mozdult senki, pedig az ablakon át látta a halvány fénycsíkot, mely kiszűrődött a szobaajtó résén. Végül a harmadik csöngetés után ajtónyikorgást hallott és papucsba bújt lábát csoszogását.

Kinyílt az ajtó kis üvegablaka, s megjelent mögötte a szépasszony borzas feje és nem éppen barátságos ábrázata.

— Itt vagyok szépasszony, visszaadnám a vizitet — szöjt az öregember kedélyesen.

üzte. Nem ismerte el magát bünnösnek, és nagyon szégyellte pillanatnyi gyengeségét. Erőltetett hetykeséggel válaszolt a fiúnak:

— Felmennék én még ma is egy teli zsák búzával a padlásra.

A fiú röhögött.

— Ha maga is a zsákba ülne, és én venném a vállamra — felelte szemtelenül.

Mindenki hangosan nevetett, s ez a gúnyolódás véget vetett az öregember türelmének. Felugrott ültőhelyéből és Kovács elé állott, hogy pofonteremti.

Kovács elkapta az ütésre lendülő kezét, megmarkolta a meszes zubbonyát és dühből reszkető testet a falhoz szorította. No, várj csak, te kölyök, majd adok én neked! S megpróbálta eltolni magát a faltól. De akkor újra elhagyta az ereje. Jeges hidegség ömlött el karján, lábán, s azt érezte, hogy a fiú szorítása elviselhetetlen erő. Sódik. Hasztalan erőlködött, a fájdalom nem enyhült. Honnan van ebben a cingár fiúban ennyi erő? ... És hová lett az ő ereje? ... Kicsordult a könnye és nem ellenkezett tovább.

— Ne bántsd már, a jó istent az ilyen komisz kölyköknek! — rántotta el tőle Kovácsot Szalai, a magas szikár kőműves.

Körülálltak. A szemekből úgy látszott, hogy vele éreznek az emberek, s már bánják, hogy előbb kinevették. Még sem szűnt meg tagjainak jeges dermeztése. A hirtelen támadt szédülés elvette minden kedvét,

Az asszony szeme haragosan villant.

— No de, Kecskés. Hogy képzelte ezt? Csak így bejelentés nélkül rátörni az emberre? — és becsapta a kisablakot.

Az öregember elborultan bandukolt el a sarki italboltba. Forró teát rendelt rummal és még egy féldecit. Leiszom magam, és odamondogatok a vénasszonynak, gondolta nekikese- redve. Csak a tea esett jól neki. A féldecit már úgy kellett magába erőszakolnia. Kedvetlen volt, fáradt volt, köszönt és hazaindult. Mikor befordult az utcájukba, újra szédülés fogta el, mint délelőtt az állványok alatt. Ijedten bekapaszkodott egy vasoszlopba, majd mélyet szippantott a metszően hideg levegőből, s ettől magához tért.

Ertetlen csodálkozással vette szemügyre az oszlopot. Ezer-szer is elment mellette, s még nem tűnt fel neki soha a kékre festett tábla, benne a vissza-hajló nyíl és az írás: Zsákutca. Mit keres ő itt — nyílt bele hirtelen a kérdés. Miért húzza a maltert, mi köze neki a boldogult Izsáki szokásaihoz, és miért vásárol ő pezsgőt, hogy valaki ránevesse?

Sokáig nézte a táblát, s azután felkapta fejét. Azért is marad. Itt, agybélőnek. Rajta ne nevelsen senki. De a bizonytalanság is felütötte a fejét benne, valami kétkedés, melyet a kék mezőben visszagördülő fehér nyíl ébresztett benne: a zsákutcából, ha már belekeveredett az ember, vissza kell kanyarodni.

Élet
a kémcsőben

Rendkívüli dolog történik a tübingeni Max-Planck intézetben. Gerhard Schramm német tudós évek óta dolgozik a titkok titkáinak, az élet titkáinak megfejtésén. Kémcsövei és reaktorai között, rideg laboratóriumában napról-napra közelebb jut az élő anyag szintéziséhez. Kutatásának eredményétől függ az emberiség győzelme a rák és az öregedés fölött.

Schramm doktor már megtette az első döntő lépést az élet újrateremtése felé. Egyszerű vegyianyagok keverésével sikerült felépítenie minden élő szervezet nélkülözhetetlen alapelemének, a nukleinsavnak molekuláját. Ez forradalmi eredmény és példátlan siker laboratóriumi keretek között.

Schramm bizonyos benne, hogy a „hiteles” anyagot állította elő. Lehullt a fátyol az élet titkáról! Az orvostudomány is új korszak küszöbére érkezett: az élet kulcsa totális fegyvert ad az orvosok kezébe a betegség ellen.

Mind többen szeretnék látni

— Szocsiba szeretnék menni! — Sajnos, már nincs helyünk.

— Egyáltalán? — Mind elfogyott.

Vagy így, vagy csak nagyon kevés eltéréssel, de igen gyakran ismétlődik az iménti párbeszéd itt, Miskolcon, az IBUSZ irodájában.

— Ezt az utat nagyon szeretik az emberek — mondja Tóza István irodavezető. A gyönyörű, tengerparti üdülő mindenkit vonz, de nemcsak a tenger varázsa, hanem Moszkva látása is közrejátszik a szociális népszerűségében. Az utasok két napot ugyanis Moszkvában töltenek.

— Más lehetőségek?

— Bőséges a választék. Ezenkívül még 11 út között válogathatnak az érdeklődők. A lehetőségeket ez évben meggyekben tovább bőveljük: Borsodból még hat utat szervezünk a Szovjetunió legkülönbözőbb területeire. Talán ez is kellő módon illusztrálja: az emberek érdeklődése mindinkább nő szovjet barátaink életé, munkájá iránt, a Szovjetunió tagjait, városait mind többen akarják látni. A már említett utakon kívül a tapasztalatcsere látogatásokat is

folytatjuk. Ezek is igen népszerűek. Az elmúlt évben például 90 állami gazdasági dolgozó utazott a Szovjetunióba tapasztalatcsere látogatóként. Sok érdekes dolgot láttak és beszámolóikkal népszerűsítik ezeket az utakat. A tapasztalatcsere hasznossága kétségtelen, csak még nem sikerült pontosan kidolgoznunk ezek-

nek az utaknak módját, mintéjét.

— Úgy hallottuk, hogy Leningráddal az eddiginél is szorosabbá válik kapcsolatunk. Bizonyára még többen jelentkeznek majd leningrádi útra, amely iránt egyébként is mindig nagy az érdeklődés. Úgy, mint a Szovjetunióba szülő más utak iránt is.

Szenzáció Aggteleken:

Négy nagyméretű,
új barlangot tártak fel

Új bejárat építésének lehetősége — Asztmás betegek gyógyhelyévé válhat

Az aggteleki Béke-barlangban Magyar Gábor igazgató vezetésével nemrégiben kisebb csoport kelt útra. Mintegy öt órai gyaloglás után értek a hirtelen meredekké és szűkkelő való barlangrészhez, melynek végét vízzel teli szifon zárta el. A kis csoport munkához látott. Láncot alkottak és egy vödörrel mérni kezdték a vízszintet. Közben figyelték: vajon apad-e a víz szintje, vagy újra

töltődik? Körülbelül 100 méter víz kimerése után észrevették, hogy a bekarcolt víz szint-jelző kissé már „kiemelkedett.” Erdemes hát folytatni a munkát.

Nyolcszáz vödör vizet mertek már ki, amikor a szifon teteje és a víz szintje között olyan rés nyílt, hogy az biztosította az arc szabadon maradását, így a lélegzést, tehát lehetővé vált a behatolás.

Kockázatos, vállalkozás követte. Nyakig merülve a hideg vízben, óvatosan elértek a szifon tulsó végéig. Ott a lejárathoz hasonló keskeny meredek „feljárót” találtak. Ezen túl pedig a négy új, nagyméretű termet! A termek hossza mintegy 200 méter. Magasságuk körülbelül hatvan-hetven méterre közelíti meg a felszínt és ez nagy mértékben megkönnyíti egy új bejárat építését, melyen keresztül — különösen az asztmás betegeknek fontos — a négy terem aránylag könnyen megközelíthetővé válik. A termek egyébként esetben kevés átrendezéssel gyógyulást kereső emberek rendelkezésére is bocsáthatók.

LEONYID PERVOMAJSZKIJ:

Ballada

a költőről, aki fiatal maradt

Voltam én is fiatal,
Talpraugrottam hajnalban,
Megfürödtem friss harmatban,
Szállt a fecske, szállt a dal,
Sápadt égen szállt a felhő,
Jártam pázsitselymes parton,
S tudtam, aznap majd ha eljő,
Eppily boldog lesz az alkony.
Mert hisz értem zöld a föld,
Engem ösztökél, sugall!
Minden bennem tündökölt,
Voltam én is fiatal.

Voltam én is fiatal,
Komszomolklub-forgatagban
Kedvesemre ráakadtam,
Kék kendőcske, szőke haj,
Mindörökre ottmaradt a szívem,
Vágyam, bánatom,
Most is hányódom miatta
Evezőlen csónakon.
Hű tekintetében mennyi
Kedvesség és diadal!
Lángolni, s szeretve lenni...
Voltam én is fiatal.

Voltam én is fiatal,
Nem tudom már — tán véletlen
Volt, de egyszer úgy ébredtem,
Hogy szívemben élt a dal;
Ifjan, bátran, vakmerően
Szállott leltem szárnyaim
És mellettem és előttem
Enekeltek társaim.
Enekeltek, s ez volt minden:
Ozon, étel és ital,
Jártunk józan bűvöletben
Voltam én is fiatal.

RADÓ GYÖRGY fordítása.

MAKSZIM RILSZKIJ:

DALOK

Ha ismert hangok zengik drága
Szülőháznak énekét,
Úgy érzem, mintha réten járva,
Gyógyító füvet gyűjtenék.

Hallok munkát és messzi harcot,
Búgó kacajt és jajsikolyt —
Látom nagy népem: izzó arcok
És tenger vér, mely érte folyt.

És zeng a lányok tiszta vágya,
És peng a meglendült kasza —
Feltámad szívem ifjúsága,
Új, fényes hajnal hív haza.

Hazám dalát rajongva hallom,
De mégsem szédülök bele.
Sőt, ujjongok, ha zeng más hangon
Más föld baráti éneke.

Mert nincs sehol oly nemzet, és tán
Sohasem élt oly árva nép,
Mely — bár a messzi múltba — némán
Tengette volna életét.

Hányféle hang! Minő gazdagság!
Akár Földünk színáryai!
De mindet egy dallá olvasztják
Az ember ősi álmai:

Szorgos kezek hogy összefognak,
Csatákban egygyéforrt szívek...
A munkában csitult dal-szomjat
Szeresd, mint hű nővéredet!

Minden hangban, minden beszédben
Keresd ama jövő színet,
Midőn kigyullad majd felhőtlen
Szeretet fényétől az ég.

RADÓ GYÖRGY fordítása

Megérkeztek az első
szalonkák a Bükkbe

A hosszan elhúzódó márciusi tél miatt a szokásosnál csaknem két héttel később, pénteken hajnalban tűntek fel az első szalonkák a Bükkben. A hegység kellős közepén fekvő Répáshuta határában, fiatalos bokros részekben hallották először hangját. Az erdészek szerint még csak az „előcsapat” érkezett meg, a húzást néhány nap múlva várják.

Bár a kitavaszkodás még mindig késik, a vadászok szerint az idén jó húzárszámítanak különösen Ménéslápn és Csanyikölgyben. Ezek a déli fekvésű területek jó idő esetén hamar felmelegsznek és jó fészkelési lehetőséget nyújtanak a vadászok által kedvelt hosszúcsőrű madaraknak.